EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 12.4.2019
COM(2019) 179 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Izjeme, ki so jih odobrile države članice v skladu z Uredbo (EU) št. 181/2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Izjeme, ki so jih odobrile države članice v skladu z Uredbo (EU) št. 181/2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004

1. UVOD

1.1 Ozadje

Uredba (EU) št. 181/2011[1] (v nadaljnjem besedilu: Uredba) določa vrsto pravic potnikov, ki potujejo z avtobusi v Evropski uniji. Uporabljati se je začela 1. marca 2013.

Komisija to poročilo predloži v skladu s členoma 2(6) in 18(2) Uredbe, ki določata, da mora Evropskemu parlamentu in Svetu poročati o izjemah, odobrenih v skladu s členi 2(4), 2(5) in 18(1).

1.2 Področje uporabe Uredbe

Uredba se na splošno uporablja za „linijske prevoze“ (prevozi, ki se opravljajo v določenih časovnih presledkih na določenih progah, pri čemer potniki vstopajo in izstopajo na vnaprej določenih postajah) za nedoločene kategorije potnikov, kadar je kraj vstopa ali izstopa potnikov na ozemlju države članice[2].

1.3 Vsebina Uredbe

Potniki, ki potujejo s kakršnim koli linijskim prevozom, ne glede na predvideno dolžino prevoza, imajo naslednje temeljne pravice:

1) nediskriminatorni pogoji prevoza (predvsem nediskriminatorne tarife);

2) dostop do prevoza za invalide in osebe z zmanjšano mobilnostjo brez dodatnih stroškov (prevozniki lahko prevoz invalidnih potnikov zavrnejo le, če ga zasnova vozila ali avtobusnega postajališča ali infrastruktura postaje fizično onemogoča ali če bi s prevozom invalidov kršili zdravstvene in varnostne zahteve);

3) minimalna pravila o informacijah o potovanju, ki se zagotovijo vsem potnikom pred in med potovanjem, vključno z informacijami o njihovih pravicah;

4) mehanizem za obravnavo pritožb, ki ga morajo prevozniki dati na voljo vsem potnikom, ter

[1] Uredba (EU) št. 181/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 55, 28.2.2011, str. 1).

[2] Poleg tega nekatere določbe (najpomembnejša med njimi se nanaša na odškodnino in pomoč, ki ju morajo prevozniki zagotoviti v primeru smrti, poškodbe in izgube ali poškodbe prtljage zaradi prometnih nesreč) veljajo tudi za „občasne prevoze“, pri katerih je skupina potnikov sestavljena na pobudo naročnika ali prevoznika.

5) neodvisni nacionalni izvršilni organi v vsaki državi članici, pooblaščeni za izvrševanje Uredbe in po potrebi nalaganje kazni[3].

Potniki imajo tudi naslednje dodatne pravice, kadar potujejo z linijskim prevozom, katerega predvidena dolžina je vsaj 250 km:

6) zagotavljanje (elektronskih ali papirnatih) vozovnic ali drugih dokumentov, ki dajejo pravico do prevoza;

7) odškodnina in pomoč v primeru smrti, poškodbe ali izgube ali poškodbe prtljage zaradi nesreče;

8) informacije v primeru odpovedi prevoza ali zamude odhoda;

9) pravica do povračila celotne cene vozovnice ali preusmeritve potovanja v primeru odpovedi ali velike zamude pri odhodu;

10) ustrezna pomoč v primeru odpovedi ali velike zamude (velja le, kadar je predvideno trajanje potovanja več kot tri ure);

11) nadomestilo v višini 50 % cene vozovnice, če prevoznik potniku v primeru odpovedi prevoza ali velike zamude ne ponudi možnosti izbire med povračilom cene vozovnice in preusmeritvijo, ter

12) posebna pomoč za invalide in osebe z zmanjšano mobilnostjo na avtobusnih postajah in avtobusih brez dodatnih stroškov.

2. Izjeme v zvezi s področjem uporabe Uredbe[4]

2.1 Izvzetje notranjih linijskih prevozov iz področja uporabe Uredbe v skladu s členom 2(4) Uredbe

Države članice so lahko navedene notranje linijske prevoze, katerih načrtovana razdalja je enaka ali daljša od 250 km, pregledno in brez diskriminacije izvzele iz uporabe dodatnih pravic do 28. februarja 2017. Ta izjema se je lahko enkrat podaljšala za obdobje največ štirih let (to obdobje se konča najpozneje 28. februarja 2021).

Ob začetku uporabe Uredbe leta 2013 je te izjeme uporabljalo skupno 13 držav članic (Hrvaška, Češka[5], Estonija, Francija, Grčija, Madžarska[6], Latvija, Nizozemska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Slovenija in Združeno kraljestvo).

[3] Poleg tega, ker je uredba navedena v Prilogi k Uredbi (ES) št. 2006/2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, lahko nacionalni organi, ki sodelujejo na področju varstva potrošnikov v EU, medsebojno sodelujejo pri preiskovanju kršitev pravic potnikov v avtobusnem prevozu v EU ter uporabljajo skupne izvršilne ukrepe, da bi izvajalce odvrnili od kršitev navedenih pravic.

[4] Komisija na naslednjem spletnem mestu objavi posodobljen seznam izjem, ki so jih odobrile države članice, na podlagi informacij, ki so jih predložile države članice: https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf

[5] Češka je odobrila samo izjeme od členov 8, 19 in 21 Uredbe.

Leta 2017 se je skupno 8 držav članic (Hrvaška, Estonija, Madžarska, Latvija, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Združeno kraljestvo) odločilo obnoviti to izjemo[7].

2.2 Izvzetje linijskih prevozov, pri katerih se znaten del prevoza (ki vključuje vsaj en postanek, predviden v voznem redu) izvaja zunaj Evropske unije v skladu s členom 2(5) Uredbe

Države članice so lahko odobrile tudi izjeme od uporabe vseh določb Uredbe za linijske prevoze, pri katerih se velik del takih prevozov (ki vključujejo vsaj en postanek, predviden v voznem redu) izvaja zunaj EU. Te izjeme, ki jih je prav tako treba odobriti pregledno in brez diskriminacije, so se prenehale uporabljati 28. februarja 2017, vendar so se lahko enkrat obnovile za obdobje največ štirih let (to obdobje se konča najpozneje 28. februarja 2021).

Leta 2013 je take izjeme odobrilo skupno 14 držav članic (Avstrija, Hrvaška, Estonija, Francija, Finska, Nemčija, Grčija, Madžarska, Italija, Latvija, Nizozemska, Slovaška, Slovenija in Združeno kraljestvo).

Leta 2017 se je skupno 9 držav članic (Hrvaška, Estonija, Grčija, Finska, Madžarska, Latvija, Slovaška, Slovenija in Združeno kraljestvo) odločilo obnoviti to izjemo[8].

2.3 Izvzetje linijskih prevozov iz nekaterih ali vseh določb v zvezi s pravicami invalidnih potnikov ali potnikov z zmanjšano mobilnostjo v skladu s členom 18(1) Uredbe

Države članice lahko svoje notranje linijske prevoze izvzamejo iz uporabe vseh ali nekaterih določb iz Poglavja III Uredbe o pravicah invalidnih potnikov ali potnikov z zmanjšano mobilnostjo, če s svojimi nacionalnimi predpisi zagotovijo vsaj enako raven varstva invalidnih oseb in oseb z zmanjšano mobilnostjo, kot jo zagotavlja Uredba. Države članice obvestijo Komisijo o odobrenih izjemah. Komisija sprejme ustrezne ukrepe, če se šteje, da takšna izjema ni v skladu z zahtevo, da je raven varstva invalidnih oseb in oseb z omejeno mobilnostjo v skladu z nacionalnimi predpisi vsaj enaka ravni iz Uredbe.

Nobena od držav članic ni odobrila izjem na podlagi člena 18(1) Uredbe.

[6] Izjema, ki jo je odobrila Madžarska, ne zajema člena 7 in člena 16(1) Uredbe.
[7] Ko je bilo 20. decembra 2018 besedilo poročila dokončano, so izjemo uporabljale iste države članice.
[8] Ko je bilo 20. decembra 2018 besedilo poročila dokončano, so izjemo uporabljale iste države članice.

3. Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi in nacionalnimi izvršilnimi organi o izjemah

Pred predložitvijo poročila Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi Uredbe (EU) št. 181/2011[9] se je Komisija leta 2016 posvetovala z zainteresiranimi stranmi o uporabi Uredbe. V okviru tega posvetovanja so organizacije potnikov[10] države članice kritizirale zaradi odobritve preveč izjem. Po njihovem mnenju široka uporaba izjem pomeni, da potniki ne morejo uživati vseh pravic in pravne varnosti (zlasti, ker težko ugotovijo, katera država članica uporablja katere izjeme).

Komisija je zato v navedenem poročilu spodbudila države članice, ki so odobrile izjeme od uporabe Uredbe, naj pred 28. marcem 2017 preverijo, ali je treba glede na njihove izkušnje te izjeme nadalje uporabljati.

Komisija je septembra 2017 izvedla anketo pri nacionalnih izvršilnih organih, v kateri jih je pozvala, naj pojasnijo, zakaj so se njihove države članice odločile, da jih bodo ali da jih ne bodo uporabljale[11].

Države članice so pojasnile svoje odločitve o odobritvi izjem, kot sledi: Češka, Madžarska in Nizozemska so izvzele zgolj notranje linijske prevoze, da bi nacionalnim izvajalcem dale več časa za pripravo na uporabo Uredbe in izvedbo potrebnih naložb (npr. dostop do voznega parka in infrastrukture). Estonija in Latvija sta izvzeli take prevoze, ker bi uporaba Uredbe v celoti za notranje prevoze pomenila veliko breme za izvajalce, ki bi ukinili izvajanje nekaterih prevozov. Hrvaška je to izjemo odobrila na zahtevo nacionalnih prevoznikov. Združeno kraljestvo je to izjemo odobrilo v skladu s splošno vladno politiko, da se izkoristijo vse izjeme iz zakonodaje EU, s čimer bi se zmanjšali stroški za podjetja.

Nemčija, Estonija, Latvija in Nizozemska so pojasnile, da so izvzele linijske prevoze, pri katerih se znaten del takšnih prevozov izvaja zunaj Evropske unije, zaradi ponovnih pogajanj o njihovih dvostranskih sporazumih o cestnem prevozu potnikov s tretjimi državami in zaradi uvedbe podobnih členov o pravicah potnikov v take sporazume.

4. Zaključek

Več držav članic je v prvih štirih letih od začetka uporabe Uredbe odobrilo obsežne izjeme, da bi se lahko avtobusni prevozniki pripravili na njeno uporabo. Leta 2017, ko so morale ponovno preučiti, ali bi morale še naprej uporabljati te izjeme, so nekatere od teh držav članic menile, da so avtobusni prevozniki pripravljeni v celoti uporabljati Uredbo in da teh izjem ni treba več uporabljati. Kljub temu 10 držav članic še vedno uporablja dve ali eno od teh izjem.

[9] COM(2016) 619 final
[10] Evropski invalidski forum (EDF) in Evropska zveza potnikov (EPF)
[11] http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=2166